

Konfirmandforberedelse

6. Lektion:

Helligånden og kirken

De fleste mennesker kan forbinde noget med den første artikel i trosbekendelsen som handler om skabelsen. På en eller anden måde er det nærliggende at tænke, at der må være en årsag til alt det, der er til.

Mange mennesker forbinder også noget med den anden artikel i trosbekendelsen, som handler om Jesus. Vi har alle sammen en forestilling om, at der engang har levet et menneske, som blev kaldt Jesus fra Nazaret, og som er årsag til, at der den dag i dag findes noget, som vi kalder kristendom.

Der er knap så mange mennesker, som er i stand til at gøre rede for, hvad den tredje artikel i trosbekendelsen går ud på. Det er den, der handler om Helligånden og om kirken.

Det svarer til, at rigtig mange mennesker kan gøre rede for, hvorfor vi holder jul. En del vil også kunne sige noget om, hvorfor vi fejrer påske. Men der er ikke så mange, der er i stand til at forklare, hvad det er, vi fejrer, når vi holder pinse.

Ånd og Helligånd

Vi har allerede tidligere haft brug for ordet "ånd", nemlig på det tidspunkt, da vi skulle tænke over, hvad det er, der gør mennesket forskelligt fra dyrene, selv om der også er mange lighedstræk, især mellem aber og mennesker. Alligevel kan vi som regel godt kende forskel. Det, der gør forskellen, er den omstændighed, at mennesket kan tale – ikke bare sådan som papegøjer taler ved at sige lyde, der kan opfattes som ord. Når mennesket taler, sætter det ordene sammen, så de giver en mening, der svarer til de erfaringer, vi gør i det liv, vi lever. Det forudsætter selvfølgelig, at vi taler sandt. Hvis det, som vi siger, ikke passer med de erfaringer, vi gør, ly-

ver vi. Men det kan kun erfaringen vise. Normalt tror vi, at det, vi hører, er sandt, fordi vi lytter efter **ånden** i det, der bliver sagt.

Ånd og tale har meget med hinanden at gøre. Hvis et menneske er åndssvagt, går det ud over evnen til at tale klart og forståeligt.

Man kan også tale om, at et hjem er præget af en god eller af en dårlig ånd, hvilket også har noget med talen at gøre. Hvis man taler pænt til hinanden, siger man, at der hersker en god ånd i hjemmet. Men hvis man bander og hele tiden skælder ud på hinanden, er der en dårlig ånd i hjemmet.

På sportspladsen taler man om sportsånd. Dermed mener man, at der skal vises fairness under konkurrencerne, og at man ikke må snyde sig til bedre resultater for eksempel ved at tage doping.

Helligånden afbildes ofte som en due.

Når vi taler om Helligånden, taler vi om ånden i det kristne budskab, altså evangeliet.

Egentlig er evangeliet en påstand, der går ud på, at Gud som Skaberen vil kendes ved mennesket, uanset om man som menneske har misbrugt sit liv og ladet det gå til spilde, eller om man har skønnet på livet og forsøgt at leve det godt og rigtigt sammen med andre. Det er ikke ligegyldigt, hvordan vi lever vort liv, men uanset hvordan vi lever det, tilhører vi Gud, som har skabt livet og betroet det til os.

Det kristne budskab er og bliver en påstand, som man kan tro på, eller som man kan lade være med at tro på. Sagt med andre ord: Man må forsøge at lytte sig til ånden i

det, som man hører. Hvis jeg tror det, som jeg hører, så er det sandheden om det liv, som jeg lever.

Troen skyldes Helligånden. I troen tager et menneske imod det, som budskabet går ud på, og når det sker, har Helligånden gjort det, som den skulle.

Er det svært at forstå? Ja, det er der nok nogle, der vil sige. Alligevel er det jo ikke meget anderledes end de erfaringer, vi gør i vores liv i fællesskabet med andre mennesker. Kærligheden er også svær at forstå, selv om den er et fænomen, der indgår i de fleste menneskers erfaring.

Hvis et menneske siger til et andet menneske: "Jeg elsker dig!", så er det også et budskab og en påstand, som man kun kan forholde sig til ved at tro på det, der bliver sagt, eller ved at lade være med at tro på det. Hvis man tror på det og dermed bøjer sig for det, der bliver sagt, så bliver selve påstanden til en sandhed, der kommer til at bestemme det liv, som man lever.

I den kirkelige sprogbrug hedder det, at Gud er en "treenig" gud. Dermed menes der, at der kun er én gud. Kristendommen er ikke en religion, der rummer mange guder som for eksempel den hinduistiske religion. Kristendommen er en såkaldt "monoteistisk" religion, fordi der i den kristne tankegang kun er plads til én gud, som vi derfor kalder Gud og skriver ordet med stort begyndelsesbogstav.

Ikke desto mindre taler vi om, at Gud er tre "personer", eller vi taler om, at Gud har tre "ansigter". Ligesom vi kender et menneske på dets ansigt, sådan kan vi også kende Gud på Guds tre ansigter.

Gud viser sig for os som Gud Skaber, det vil sige som den ubegribelige magt, der har ladet alting blive til af ingenting, og som har givet os et liv et leve. Et liv, som er så rigt, at vi aldrig bliver færdige med at undre os over det og udforske det.

Gud viser sig dernæst for os i sin søn, Jesus Kristus. Vi siger, at han er Guds søn, fordi han i sit liv i helt enestående grad levede sit liv i tro og tillid til Gud, som han kaldte "far", for eksempel i bønnen Fadervor. Et menneske kan ikke vide alting om Gud, men det, vi har brug for at vide om Gud, får vi at vide ved at se, hvordan Jesus levede, og ved at høre, hvad han havde at sige om Gud.

Endelig viser Gud sig for os i Helligånden, som er den magt, der holder Jesu budskab levende, så mennesker stadig har mulighed for at tage ved lære af det liv, Jesus levede, og høre det budskab, som han bragte med sig, så vi også i vore dage får mulighed for at tro, sådan som han troede.

Derfor har trosbekendelsen tre led eller tre artikler, der i rækkefølge handler om Gud som Skaber, Søn og Helligånd. Denne trosbekendelse er kirkens grundbekendelse, som mennesker lige siden kirkens første begyndelse har sagt ja til, når de sagde ja til at blive kristne og lade sig døbe. Man kan derfor også sige, at kirken kendes på denne bekendelse.

Russisk ikon, som afbilder treenigheden. Malet omkring 1420 af Andrei Rublev.

Pinsen

Jøderne havde i årets løb flere store festdage eller højtider. En af dem var pinsefesten, som oprindeligt blev fejret som en takkefest for høsten, men senere blev den til en fest, hvor man fejrede loven og De Ti Bud, som på Sinai Bjerg blev givet til Moses under vandringen fra Ægypten til Israels land.

Pinsefesten blev fejret 50 dage efter påskefesten. Ligesom til påskefesten, var der også mange jøder, som levede i udlandet, der kom til Jerusalem for at være med til pinsefesten. Også Jesu disciple var i Jerusalem i forbindelse med pinsefesten, men nu blev de ikke længere kaldt disciple, men derimod apostle (= udsendte), fordi de var blevet sendt ud for at prædike det kristne budskab.

I Apostlenes Gerninger fortælles det, at Heliggåden på pinsedagen kom med en brusen og satte sig som ildtunger på apostlenes hoveder.

Det begyndte under pinsefesten i Jerusalem, hvor de var sammen med rigtig mange mennesker, som var kommet rejsende til fra alle de omkringliggende lande i Mellemøsten og omkring Middelhavet. Der blev talt mange forskellige sprog. Men pludselig skete der det ærkelige, at de alle sammen kunne høre og

forstå det kristne budskab på deres eget sprog. Det var et mirakel.

Begivenheden betød, at fra nu af kunne det kristne budskab forkyndes i hele verden. Det var faktisk, hvad der skete. Det kristne budskab bredte sig som ringe i vandet fra Jerusalem langt ud over Israels grænser, indtil det et par årtier senere var nået til kejserbyen Rom, hvor der blev dannet en meget stor kristen menighed.

Det er mærkeligt at tænke på, at det hele begyndte med, at kejser Augustus i Rom udsendte en befaling, om at der skulle holdes folketælling i hele den daværende verden. Af den grund måtte tømmere Josef sammen med sin kæreste Maria rejse fra Nazaret til Betlehem, hvor Jesus blev født. Det budskab, som Jesus bragte med sig til verden, nåede 50 år senere tilbage til Rom, hvor den kristne menighed sagde, at man ikke skulle tilbede kejseren, men kun Gud. Den romerske kejser iværksatte derfor store forfølgelser af de kristne. Mange blev slået ihjel og blev kaldt martyrer (= vidner), fordi de havde vidnet om kristendommen og af den grund mistede livet. En af dem hed Paulus.

Apostlen Paulus

Paulus var jøde. Han var som ung mand medlem af farisæernes religiøse parti. Som en lovlydig farisæer blev han sendt til Damaskus i Syrien for at forfølge de kristne, som var dér. Undervejs til Damaskus blev der imidlertid vendt helt om på hans liv. Han fortæller selv, at han undervejs i et syn mødte den opstandne Kristus. Det var så voldsom en oplevelse, at Paulus midlertidigt blev blind af det, og han måtte føres til Damaskus, hvor han kom til at opholde sig i et kristent hus.

Begivenheden betød, at Paulus fra at være en ivrig farisæer blev omvendt til at være en ivrig kristen, som rejste rundt i Lilleasien og Grækenland for at forkynde det kristne budskab. Overalt grundlagde han i de større byer

nye kristne menigheder. I Lilleasien var det, for eksempel i byerne Milet, Efesus og Konya, og i Grækenland blev der grundlagt kristne menigheder i byer som Korinth og Filippi. De var alle sammen byer, som lå ved de store handelsveje, som dermed kom til at bidrage til kristendommens udbredelse.

Som apostel kom Paulus ud på tre store rejser i det østlige middelhavsområde, inden han besluttede sig for at rejse til Rom, for at besøge de kristne dér. Undervejs på sine rejser skrev Paulus breve til de menigheder, han allerede havde grundlagt, og fra disse breve kender vi hans rejseplaner. Det var ikke Paulus, men snarere apostlen Peter, som havde bragt kristendommen til Rom og grundlagt den første menighed dér. Men Paulus skriver et langt brev til menigheden i Rom for at forberede dem på, at han vil komme. I dette brev skriver han også, at han har planer om at rejse videre fra Rom til Spanien for at forkynde kristendommen dér.

Det er ikke sandsynligt, at den del af planen blev til noget. Da Paulus efter en besværlig sørejse omsider kom til Rom, var der allerede gang i kejserens forfølgelser af de kristne. Meget tyder på, at Paulus af den årsag som martyr endte sine dage i Rom.

Hvem er kirken?

Ordination i Odense Domkirke.

En eller anden har meget ironisk sagt, at Jesus forkyndte, at Guds rige skulle komme,

men i stedet var det kirken, der kom. Dette udsagn er ikke venlig ment over for kirken. Mange synes, at kirken har latterliggjort sig selv, fordi den har haft dårlige ledere. Der har været korrupte biskopper og fordrukne præster og mange andre, som har skadet kirkens anseelse. Det er ikke til at bortforklare, at det har været tilfældet. Men så meget mere mærkeligt er det, at kirken alligevel igennem næsten to årtusinder har kunnet viderebringe det budskab, som Jesus prædikede, så mennesker den dag i dag får mulighed for at tro det, som Jesus troede.

Hvis vi spørger: "Hvem er kirken?" så er svaret, at kirken er alle dem, der bekender troen på, at Gud Skaberen har givet sig selv til kende i mennesket Jesus fra Nazaret, samt at han stadig gennem Helligåndens gerning kalder mennesker til tro på det budskab, Jesus forkyndte. Det kan siges endnu kortere: Kirken består af alle dem, der er blevet døbt i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn.

Hvis vi tænker på alle de døbte – både de levende og de døde – så er det rigtig mange mennesker. Og det er mange forskellige mennesker. Det er mennesker, som er så forskellige, at det eneste, de har fælles, måske kun er den omstændighed, at de er blevet døbt på den samme trosbekendelse. Men det er også nok! Fællesskabet består ikke i det, som vi er enige om, men derimod i det, som vi er fælles om.

Hvor er kirken?

Kirken er overalt, hvor der bliver holdt gudstjeneste i den treenige Guds navn, det vil sige i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn.

I kristendommens allerældste tid, det vil sige i tiden lige efter den første kristne påske og pinse, var der kun menigheden i Jerusalem. Den bestod af disciplene og andre fra kredsen omkring Jesus. Endnu opfattede de

ikke sig selv som "kristne", selv om deres menighed var båret af troen på Kristus. Det var først noget senere, at man i byen Antiokia i Syrien begyndte at kalde de Kristus-troende for kristne.

Efterhånden som der blev mange kristne menigheder i Lilleasien og Grækenland, blev det klart, at de kristne var noget for sig selv. Modsætningen til jødedommen havde været der lige fra begyndelsen, og den blev ikke mindre, efterhånden som mange ikke-jøder (som man kaldte hedninger) sluttede sig til de kristne menigheder.

Efterhånden blev menighederne organiserede, således at der opstod forskellige embeder, idet nogle skulle være præster og forestå gudstjenesten, andre skulle være lærere og tage vare på undervisningen. Og atter andre skulle bekymre sig om de praktiske og sociale forhold i menighederne, så de fattige og de svageste ikke blev ladt i stikken. De, der havde sådanne praktiske opgaver, blev kaldt *diakoner*. Efterhånden opstod der også et behov for nogle overordnede embeder, som skulle føre tilsyn med de forskellige funktioner på de lokale plan. En sådan overordnet embedsmand blev kaldt *biskop* (= tilsynsfører).

Samtidig med at kirken i stigende grad blev til en organisation, bredte kristendommen sig til nye områder. Da der var gået 3-400 år, var en meget stor del af Europa blevet kristent. Den romerske kejser Theodosius den Store bestemte i år 381, at "enhver romers borger skulle bekende apostlen Peters tro". Dermed var kristendommen blevet til statens religion.

I mange hundrede år var kristendommen Europas eneste religion. Fra 1400-tallet bredte kristendommen sig også til andre verdensdele. Opdagelsesrejsende som for eksempel Christopher Columbus opdagede nye verdensdele, hvilket banede vejen for nye handelsveje. Igen var det handelsvejene, der

fik betydning for kristendommens udbredelse til resten af verden.

Hvis man gør stillingen op, er kristendommen nu om dage langt den mest udbredte af de store verdensreligioner. Cirka 1,9 milliarder mennesker bekender sig til kristendommen, mens 1,05 milliarder bekender sig til islam. Og kristendommen er en religion, der er i vækst, men tyngdepunktet ligger ikke mere i Europa. Det er Afrika og Sydøstasien, som står for langt den største vækst med hensyn til kristendommens udbredelse.

Hvad er kirken?

I den tredje artikel i trosbekendelsen siges det, at vi tror på "den hellige, almindelige kirke".

Kirken er hellig, fordi den er Guds. I kirken kan vi derfor komme i forventning om, at vi skal høre, hvad Gud har at sige til os. Det, som Gud har at sige til os, er noget, som vi ikke kan sige os selv. Derfor siger vi også, at kirken er Guds hus.

Søndagsgudstjeneste i en almindelig bykirke.

Og kirken er almindelig, det vil sige, at den er for alle mennesker. Kirken er ikke kun for de religiøse specialister og de særligt fromme, men kirken er for hvem som helst, som har brug for at høre det, som vi ikke kan sige os selv. Kirken er for alle. Kirken er derfor muligvis det eneste sted i hele verden, hvor det virkelig er den ærlige mening, at her

må der ikke gøres forskel. Over for Gud er vi alle lige. Ingen kan gøre særlige rettigheder gældende. Over for Gud har vi alle sammen uret.

I trosbekendelsen siges det også, at vi tror på "de helliges samfund". Det er fællesskabet af alle de døbte, det vil sige alle dem, der er blevet helliget af deres dåb. Derfor omfatter de helliges fællesskab både de levende og de døde.

Og vi tror på "syndernes forladelse". Netop fordi vi i forhold til Gud har uret, er vi sådan stillet, at vi alle sammen har brug for Guds tilgivelse. Tilgivelsen er simpelthen den kristne religions fortegn. Hvis man ikke har brug for tilgivelse, har man heller ikke brug for kristendommen.

Endelig tror vi på "kødets opstandelse og det evige liv". Det er rigtig nok nogle store ord, trosbekendelsen lægger i munden på os! Men det kan ikke være mindre, når vi tænker på, at det her gælder **hele** mennesket. Det er mennesket som et både legemligt og åndeligt væsen, der er omfattet af den virkelighed, som det kristne budskab gør gældende.

Vi er endnu på vej. Vi er slet ikke færdige. Vi er endnu ikke kommet til afslutningen. Ligesom alting har en begyndelse, har alting også en afslutning. Det gælder vor eget liv, og det gælder hele den verden, vi kender. En dag er det forbi! Og hvad så? Nogle vil sige, at derefter er der ingenting. Andre vil med baggrund i det kristne budskab sige, at derefter er der Gud og hans rige.

Det bliver spændende at se, hvem der får ret – om det bliver dem, der tror på ingenting, eller det bliver dem, der tror på vor Herre og hans ord.

Under alle omstændigheder lever vi lige nu i det foreløbige. Foreløbig er vi til. Spørgsmålet er så, hvad vi er til for? Vi kan være til for at tjene penge. Vi kan være til for hinanden, eller vi kan være til for os selv. Vi kan være til for at arbejde, eller vi kan være til for

at more os. Det kan der være mange forskellige opfattelser af. Men det er fælles for os alle sammen, at vi kun er til i det liv, som vi foreløbigt har.

I denne foreløbighed har vi kirken til at holde os fast på, at livet ikke er ligegyldigt, men at livet har en mening. Kirken selv er også en foreløbig institution, og den er en meget menneskelig institution, fordi den er præget af mennesker, som gør sig skyldige i alt muligt, og af mennesker, som er uenige om alt muligt. Derfor er der mange forskellige slags kirker. Der er de ortodokse kirker i de østeuropæiske lande, den katolske kirke i det sydlige Europa. I de vestlige Europa er der de calviniske reformerte kirker og i Nordeuropa den lutherske kirke. Og der findes flere andre kirkelige retninger. De er alle sammen et udtryk for kirkens foreløbighed.

Ikke desto mindre bærer denne skrøbelige kirke på et fælles forestilling om tro, håb og kærlighed, det vil sige en forestilling, som henter sit indhold i, at vi på baggrund af det kristne budskab forventer, at vi ved afslutningen ikke skal møde den uendelige tomhed, men derimod Gud og hans rige.

Ligesom Gud var der før alttings begyndelse, således vil Gud også være der efter alttings afslutning. Det er det, vi som kristne mennesker håber på!

Ellinge Kirke i Fyens Stift.